1 Inleiding

Uit onderzoek van de National Autistic Society (NAS) blijkt dat slechts 15% van de volwassenen met autisme een fulltime baan heeft. Ter vergelijking: ongeveer 31% van de mensen met een beperking werkt fulltime en 57% van de Britse beroepsbevolking zonder beperking. Volgens de gegevens van het Nederlands Autisme Register (NAR) had 45% van de mensen met autisme in 2018 in Nederland betaald werk voor minimaal 16 uur per week tegenover ca 70% van de beroepsbevolking (Bron: CBS). Veel volwassenen met autisme werken parttime, wat in Nederland gebruikelijker is dan in Engeland. Voor 38% van de mannen en 27% van de vrouwen die deelnemen aan het NAR is betaald werk hun belangrijkste inkomstenbron, voor de overige deelnemers is een uitkering of het inkomen van hun partner of ouders de belangrijkste inkomstenbron. Van de mensen met autisme die betaald werk hebben, vindt ongeveer een kwart dit werk niet passend qua niveau en een derde vindt hun werk niet passend qua inhoud.

De Nederlandse Vereniging voor Autisme en de projectgroep Werkweb-Autisme zijn ervan overtuigd dat er in Nederland een enorm onontdekt arbeidspotentieel is van gemotiveerde en getalenteerde mensen met autisme die geen betaald werk hebben vanwege de obstakels die zij ondervinden tijdens werving- en selectieprocedures. Deze procedures bieden namelijk nogal wat potentiële uitdagingen voor mensen met autisme, zoals ongeschreven regels, hypothetische vragen, groepsactiviteiten en sollicitatiecommissies. Deze leidraad biedt handvatten om beter voorbereid die uitdagingen aan te gaan.

"Ik zou maar wat graag een baan hebben waarbij mijn capaciteiten ten volle worden benut, omdat ik ben wie ik ben, en niet ondanks dat ik ben wie ik ben."

Over dit handboek

Het doel van deze leidraad is om mensen met autisme duidelijke tips en strategieën aan te reiken waarmee zij succesvol werk kunnen vinden en goed voorbereid aan de slag kunnen gaan. In hoofdstuk 2 staan praktische tips voor (loopbaan) begeleiders, bedoeld om werkzoekenden met autisme zo effectief mogelijk te begeleiden in hun zoektocht naar werk. In hoofdstuk 3 tot en met 10 staan informatiebladen en activiteiten (opdrachten) waar werkzoekenden met autisme zelf mee aan de slag kunnen gaan. Iedereen met autisme is uniek, dus niet al deze hulpmiddelen zijn handig voor iedereen. We bieden een verscheidenheid aan hulpmiddelen, zodat er voor iedere specifieke cliënt passende werkbladen en opdrachten zijn. De hulpmiddelen in deze leidraad helpen om op een gestructureerde manier op zoek te gaan naar een baan.
In de hoofdstukken staan veel citaten van mensen met autisme, deze geven uit eerste hand inzicht in de ervaringen van werkzoekenden met autisme.

"Ik heb geleerd om zelfstandig te werken en om zelf te proberen problemen op te lossen, om alleen vragen te stellen als ik er echt niet uitkom. Ik heb meer zelfvertrouwen en een groter gevoel van eigenwaarde gekregen en ik heb veel bijgeleerd. Ik ga nu ook vaker uit omdat ik daarvoor voldoende zelfvertrouwen heb. Ik ga naar verschillende gelegenheden zoals het snookercentrum en ik heb nieuwe vrienden gemaakt."

Wat is een loopbaanbegeleider?

In dit boek gebruiken we de term 'loopbaanbegeleider' als aanduiding voor alle professionals die mensen met autisme helpen bij het vinden van werk. We bedoelen hiermee bijvoorbeeld de volgende type professionals:

- Jobcoaches
- Supported employment-professionals
- Inzetbaarheids-professionals
- Trajectbegeleiders
- Re-integratiebegeleiders
- Werkcoaches van het UWV
- Loopbaanbegeleiders
- Ambulante woonbegeleiders of wooncoaches
- Stagebegeleiders en docenten
- Consulenten van MEE
- Autisme-coaches
- Levensloopbegeleiders

Autismeterminologie

Er is veel discussie over hoe je autisme zou moeten definiëren en hoe je er het beste over kunt praten. Veel gebruikte termen zijn autisme spectrum stoornis, Asperger, klassiek autisme, PDD NOS. Al deze termen verwijzen naar (kenmerken van) de officiële DSM-5 diagnose Autisme Spectrum Stoornis (ASS). Het spectrum waar deze diagnose betrekking op heeft is omvangrijk en omvat een grote diversiteit aan uitingen van kenmerken en manieren van zijn.

In dit handboek schrijven we overwegend over 'mensen met autisme', om te benadrukken dat het gaat om mensen met ieder hun eigen unieke eigenschappen, waaronder kenmerken van autisme. Iedereen is immers méér dan alleen die autistische kenmerken. We kiezen voor de aanduiding 'autisme' in plaats van het officiële 'ASS', omdat deze term minder medisch klinkt, en veel mensen met autisme zich niet hun leven lang 'patiënt' voelen -zeker niet als zij op zoek zijn naar een betaalde baan.

We zijn ons ervan bewust dat er (vee) mensen zijn die de aanduiding 'mensen met autisme' niet prettig vinden, omdat het hierdoor lijkt alsof autisme losstaat van identiteit, dat autisme iets is wat je kunt veranderen en waar je vanaf kunt komen zonder dat je als individu wezenlijk verandert. Zij geven de voorkeur aan de term 'autistische mensen', omdat zij vinden dat autisme hiermee op een positieve manier aangeduid wordt als een verschil in neurologie ('neurodiversiteit'), een andere manier van 'zijn' en dat het een besef van persoonlijke identiteit geeft. Deze term komt in sommige citaten in deze leidraad voor.

Mensen hebben dus verschillende ideeën over hoe je zou moeten praten over autisme; daarom is het belangrijk om na te gaan waar de persoonlijke voorkeur ligt van degene met wie je werkt.